

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ

Прийняття компетентнісного підходу як однієї з провідних методологічних основ підготовки педагогічних кадрів зумовило постановку і реалізацію цілей освітнього процесу у вищій школі в контексті формування та розвитку ключових компетентностей.

Науковці пропонують різні класифікації компетентностей. До числа ключових компетентностей І.А. Зимня віднесла такі інтегративні особистісні властивості майбутніх фахівців, які характеризують їх ставлення до самого себе як особистості, як суб'єкта життєдіяльності та професійної діяльності; ставлення до взаємодії людини з іншими людьми, здатність працювати у команді; ставлення до діяльності людини, що виявляється у всіх її типах і формах, у тому числі в процесі виконання професійних обов'язків [2].

Якість сформованості ключових компетентностей майбутнього вчителя математики обумовлено рівнем розвитку його самоосвітньої компетентності, яку слід розглядати як фактор соціальної конкурентоспроможності випускника педагогічного вищого навчального закладу, так як вона дозволяє отримати якісну вищу освіту, оволодіти професією, досягти необхідної кваліфікації.

Можна виділити три основних фактора значимості самоосвітньої компетентності:

1. Вона забезпечує академічну мобільність студента, його готовність освоїти програму вищої професійної освіти. 2. Вона обумовлює професійну мобільність особистості випускника, здатного не тільки надалі розвивати свої професійні навички, підвищити кваліфікацію, але і готового при необхідності змінити спеціальність, сферу своєї професійної діяльності, що у світлі останніх подій у світовій економіці є особливо актуальним. 3. Вона сприяє підвищенню якості роботи вищого навчального закладу, соціального інституту, покликаного реалізувати програму вищої освіти [3].

Найчастіше самоосвітню компетентність розглядають як інтегровану якість особистості, що характеризується наявністю певним чином організованих і структурованих знань, самоосвітніх умінь і навичок, мотивів, інтересу до самовдосконалення, досвіду самостійної діяльності, спрямованістю на освіту впродовж життя, цінних орієнтацій, що дозволяють їй успішно вирішувати питання власних самореалізацій, самовиховання та саморозвитку [1].

З урахуванням того, що здатність до самоосвіти проявляється в діяльності, багато науковців говорять про самоосвітню компетентність, визначають її як здатність до систематичної, самостійно організовуваної пізнавальної діяльності, що спрямована на продовження власної освіти в загальнокультурному, освітньому та професійному аспектах. Цей вид компетентності базується на прагненні майбутніх вчителів математики оновлювати, розширювати й поглиблювати свої знання та ґрунтується на досвіді самоосвітньої діяльності.

Компетентнісний підхід істотно змінює цінність самоосвіти для майбутніх вчителів математики, її значення, функції, зміст, засоби, а головне, цілі та мотиви, що визначають можливості професійної самореалізації та якості їхнього професійного розвитку.

Реалізація компетентнісного підходу під час підготовки вчителя математики в умовах університетської освіти базується на вміннях і якостях, що характеризують готовність студентів до самоосвітньої діяльності: планувати й організувати самоосвітню діяльність; знаходити та застосовувати інформацію; використовувати різні засоби й джерела інформації для вирішення навчальних завдань; аналізувати, оцінювати прийняті рішення; логічно вибудовувати хід розв'язання проблем і завдань; орієнтуватися в незвичних ситуаціях і використати раніше отримані знання для отримання прогнозованих результатів у розв'язанні нестандартних проблем і завдань; знаходити та обґрунтовувати нові підходи до вирішення поставлених завдань; контролювати й оцінювати досягнення в самоосвітній діяльності.

Формування самоосвітньої компетентності розпочинається під час навчання в університеті. На наш погляд, успішного формування самоосвітньої компетентності можна досягти за рахунок зміни існуючої дидактичної парадигми, орієнтованої на традиційне репродуктивне навчання, зміни форм і методів навчання, його індивідуалізації, збільшення комплексу новітніх технічних засобів, широкого застосування нових технологій навчання (інтерактивні, проектна, інформаційно-комунікативні та інші). Самоосвітня компетентність формується на основі придбання досвіду самоосвітньої діяльності, вироблення власної індивідуальної системи навчання, переходу від копіювання зразків самоосвіти до вироблення його власної моделі, включення самоосвіти в спосіб життя студента.

Отже, компетентнісний підхід у підготовці вчителя математики в умовах університету передбачає не просту передачу знань та вмінь від викладача до студента, а формування у майбутніх випускників ключових компетентностей, особливе місце серед яких займає самоосвітня компетентність.

Література:

1. Бухлова Н.В. Психолого-педагогічні умови підготовки вчителів до формування самоосвітньої компетентності учнів у процесі післядипломної педагогічної освіти / Н. В. Бухлова // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: научное издание. Вип. 7 (17). До 175-річчя НПУ імені М.П. Драгоманова / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова; редкол. В.П. Андрущенко (голова) [та ін.]. – Київ : НПУ, 2007. – С .174-179.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия [Текст]. / И.А. Зимняя. – М.: Исследовательский центр проблем подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
3. Чеботарева, Е.С. Самообразовательная компетентность будущих специалистов как критерий его качества подготовки [Электронный ресурс] / Е.С.Чеботарева// Ученые записки: электронн. науч. журнал Курского гос. унта.- Курск: Изд-во КГУ, 2008.- №5. – Режим доступа к журн.: <http://www.scientific-notes.ru>, свободный.

Анотація. Дереза І.С. Формування самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя математики. У статті розглянуто особливості самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя математики та можливості її формування в умовах університету.

Ключові слова: компетентнісний підхід, самоосвітня компетентність, майбутній вчитель математики.

Summary. Dereza I. The formation of self educational competence of future teacher of mathematics. In the article the features of self educational competence of future teacher of mathematics and possibility of its formation are considered in the conditions of university.

Key words: competitive approach, self educational competence, future teacher of mathematics.

Аннотация. Дереза И.С. Формирование самообразовательной компетентности будущего учителя математики. В статье рассмотрены особенности самообразовательной компетентности будущего учителя математики и возможности ее формирования в условиях университета.

Ключевые слова: компетентностный подход, самообразовательная компетентность, будущий учитель математики.